

Tjänsteskrivelse

Datum

2025-04-08

Vår referens

Daniel Pamp

Utredningssekreterare

Daniel.Pamp@malmo.se

Remiss Utbildningsdepartementet - Tid för undervisningsuppdraget - åtgärder för god undervisning och läraryrkenas attraktivitet (SOU 2025:26)

GRF-2025-4184

Sammanfattning

Grundskoleförvaltningen har fått möjlighet att yttra sig gällande utbildningsdepartementets remiss ”Tid för undervisningsuppdraget – åtgärder för god undervisning och läraryrkenas attraktivitet (SOU 2025:26). I denna tjänsteskrivelse återges grundskoleförvaltningens bedömning av remissens förslag som också ligger till grund för grundskoleförvaltningens förslag till grundskolenämndens yttrande.

Förslag till beslut

Grundskolenämnden föreslås besluta

1. Grundskolenämnden godkänner grundskoleförvaltningens förslag till yttrande och skickar det till kommunstyrelsen.

Beslutsunderlag

- Tid för undervisningsuppdraget - åtgärder för god undervisning och läraryrkenas attraktivitet (SOU 2025:26)
- G-Tjänsteskrivelse Remiss Utbildningsdepartementet - Tid för undervisningsuppdraget - åtgärder för god undervisning och läraryrkenas attraktivitet (SOU 2025:26)
- Förslag till yttrande GRN 250422 Remiss Utbildningsdepartementet - Tid för undervisningsuppdraget - åtgärder för god undervisning och läraryrkenas attraktivitet (SOU 2025:26)

Beslutsplanering

Grundskolenämndens arbetsutskott 2025-04-11

Grundskolenämnden 2025-04-22

Beslutet skickas till

Stadskontoret

Ärendet

Sammanfattning

Utredningen om minskad administration och om reglering av förskollärares och lärares tid (U 2023:01) har haft i uppdrag att lämna förslag som kan minska förskollärares och lärares administrativa uppgifter och andra uppgifter så att tid kan frigöras för arbete med undervisningen och uppgifter som hör till undervisningen. Utredningen har även haft i uppdrag att analysera och föreslå hur undervisningstiden för lärare i skolan och förskollärare och lärare i förskoleklassen kan regleras, samt överväga och vid behov föreslå motsvarande reglering för förskollärare i förskolan och lärare i fritidshemmet. I uppdraget ingår även att analysera och föreslå hur tid för planering och uppföljning av undervisningen kan regleras så att förskollärare och lärare får bättre förutsättningar att koncentrera sig på undervisningen. Vårt uppdrag omfattar hela skolväsendet. En central utgångspunkt för vår utredning är att förskollärares och lärares möjligheter att fokusera på undervisningsuppdraget är avgörande för barns och elevers möjligheter att lära och utvecklas. Förslagen i betänkandet syftar därför sammantaget till att skapa en hållbar arbetssituation och goda arbetsvillkor för förskollärare och lärare genom att minska kraven på administration och freda tid till undervisningsuppdraget. Därigenom kan våra förslag även bidra till att öka läraryrkets attraktivitet.

Undervisningsuppdraget måste få ta tid i anspråk

God undervisning och skickliga förskollärare och lärare är avgörande för barns och elevers lärande och utveckling. Det är därför viktigt att förskollärare och lärare ges förutsättningar att göra ett bra jobb och att läraryrket upplevs som attraktivt.

Undervisning är i de flesta fall en gruppaktivitet som genomförs utifrån ett på förhand planerat upplägg eller utifrån situationer som uppstår i vardagen eller omvärlden.

Undervisning i grupp är också ett starkt verktyg för att skapa meningsfulla lärandesituationer där barn och elever möts och utbyter perspektiv. En samhällsutveckling mot en hög grad av individualisering har dock bidragit till en komplicerad arbetssituation för förskollärare och lärare, utifrån att det ställs allt högre krav på till exempel individualiserade lärmiljöer, anpassningar och planeringar.

Förskollärare och lärare har ett särskilt ansvar för undervisningen. I undervisningsuppdraget ingår planering, genomförande och uppföljning av undervisningen. Dessa olika delar är beroende av varandra och måste få ta tid i anspråk. Alla förskollärare och lärare arbetar med samtliga delar av undervisningsuppdraget även om det konkret kan skilja sig åt i utförande beroende på skolform och barns och elevers ålder. Hela undervisningsuppdraget är viktigt och behöver ges tillräckligt med tid så att

alla barn och elever får en god undervisning och möjligheter att utvecklas så långt som möjligt. Samtidigt finns det indikationer på att undervisningstiden ökat och att tiden för planering och uppföljning trängts undan av andra arbetsuppgifter.

Förskollärare och lärare har en utmanande arbetssituation

Majoriteten av förskollärare och lärare trivs med sina arbeten och vill stanna i yrket. Arbetssituationen för förskollärare och lärare kännetecknas dock av hög arbetsbelastning. Uppdragen är dessutom omfattande och kraven har ökat över tid, något som upprepat har uppmärksammats i rapporter och utredningar. Det finns därtill ett behov av fler stödjande kringfunktioner och personal för arbetsuppgifter som kan genomföras av andra än förskollärare och lärare. Verksamheterna organiseras alltför ofta på ett sådant sätt att arbetsuppgifter som måste genomföras som en del av skolans större uppdrag men som inte är en del av undervisningsuppdraget, skjuts över på förskollärare och lärare. Inte minst gäller det uppgifter av administrativ, praktisk och elevsocial karaktär. När tillgången till elevhälsans personal är begränsad påverkar detta särskilt lärares arbetssituation. Många förskollärare och lärare behöver därför utföra arbetsuppgifter som ligger utanför undervisningsuppdraget. Det kan handla om administrativa uppgifter, IT och städning, samt genomförande av specialpedagogiska stödinsatser och hantering av konflikter eller psykisk ohälsa hos elever. Detta leder inte sällan till minskad kontroll över den egna arbetssituationen och en känsla av otillräcklighet. Höga krav, tidspress, ökad mängd administration och dokumentation bidrar till stress i läraryrket. Om fler arbetsuppgifter utanför undervisningsuppdraget kan omfördelas från lärare till annan skolpersonal bedömer vi att tid till undervisningsuppdraget kan frigöras. Det är av betydelse för läraryrkets attraktivitet att förskollärare och lärare har tillräckligt med tid för undervisningsuppdraget, och inte i alltför hög grad ägnar sig åt arbetsuppgifter som riskerar att tränga undan de uppgifter som hör till undervisningen. Vi konstaterar att den mål- och resultatstyrda skolan gjort förskollärares och lärares arbete mer administrativt och regelstyrkt. En ökad standardisering med stora inslag av dokumentation, utvärdering och kontroll har minskat det professionella utrymmet. En ökad tillit till lärarprofessionen skulle därför kunna öka läraryrkets attraktivitet.

Komplex styrning gör det svårt att avgöra var olika arbetsuppgifter skapas och verkar öka administrationen. Styrsignalerna i dagens skolväsende är många och kommer från olika håll och nivåer. Att styrningen av skolväsendet utgår från såväl politisk och professionell som statlig och kommunal styrning gör den komplex. Möjligheten för enskilda huvudmän att bedriva förskola och skola tillför ytterligare en dimension av komplexitet vid styrningen av skolväsendet. Staten utövar också en dubbel styrning i det att den styr direkt mot både huvudmän och mot rektorer och lärare. Det gör att det är svårt att identifiera var i skolsystemet olika arbetsuppgifter skapas. Skolväsendets

mål- och resultatstyrning, och de senaste decenniernas decentralisering av skolan, har därtill lett till en styrning med mer kontrollerande inslag, med bland annat en nationell utbildningsinspektion, krav på kvalitetsarbete och ett utvecklat nationellt provsystem. Den marknad som utvecklats inom skolväsendet bidrar också till detta. Utvecklingen mot en skola som alltmer präglas av regelefterlevnad har påverkat förskollärares och lärares arbete. En så kallad byråkratisk logik har fått stort inflytande över vad som prioriteras i arbetet, vilket skett på den pedagogiska professionens bekostnad. I förlängningen riskerar detta att skapa en kuvad profession som anpassar sig till organisatoriska strukturer och förväntningar i stället för att agera självständigt och självsäkert. En viss typ av administrativt arbete tycks öka som ett resultat av denna utveckling. Förskollärare och lärare utför många administrativa uppgifter, framför allt i form av dokumentation och hantering av information som oftast är inbäddade i andra uppgifter. Dokumentation och hantering av information kan vara sådan som ingår i undervisningsuppdraget, men också sådan som kan utföras av andra yrkesgrupper.

Våra förslag och bedömningar ska bidra till att förskollärare och lärare kan fokusera på undervisningsuppdraget

Det är en viktig fråga för skolväsendets framtida kompetensförsörjning att arbetssituationen i förskolan och skolan är sådan att många vill söka sig till yrket. Förskollärare och lärare behöver kunna ägna sig åt undervisningsuppdraget, med goda förutsättningar för detta och en bra arbetsmiljö. Det är dessutom centralt att de olika krav som ställs på förskolan och skolan balanseras upp med tillräckliga resurser. Förslagen och bedömningarna i utredningen handlar därför framför allt om att minska kraven på administration och dokumentation, samt om att skapa ramar runt tiden för undervisningsuppdraget. På så sätt vill vi stärka förskollärares och lärares förutsättningar att ta ansvar för sitt undervisningsuppdrag. Vi bedömer också att detta är nödvändigt för att stärka förskollärarnas och lärarnas professionella autonomi och öka läraryrkets attraktivitet. Vi föreslår såväl regellättnader som ny reglering. Vi vill samtidigt uppmärksamma att förenkling och så kallad avbyråkratisering paradoxalt nog kan innebära att administration och dokumentation i stället ökar, eftersom andra delar av styrsystemet kan komma att efterfråga information. I dag får en sådan risk anses som relativt stor då dokumentation ofta utgör bevis på att något görs eller har hänt. De förslag och bedömningar vi ger syftar därför till att föra över eller på annat sätt stärka förskollärares och lärares mandat att själva bestämma former för arbetet. De förslag vi lämnar om omfattningen av förskollärares och lärares undervisningsuppdrag syftar inte till att detaljreglera arbetet utan i stället att reglera en grundläggande förutsättning för arbetet med undervisningen.

Förslag och bedömningar om minskade krav på den undervisningsnära dokumentationen

Våra förslag i korthet

- Vi föreslår att bestämmelser i skollagen och läroplaner om att fortlöpande informera och att fortlöpande föra samtal om barnets och elevens utveckling och kunskapsutveckling ändras så att ordet fortlöpande tas bort. Elever och vårdnadshavare ska i stället informeras om barnets eller elevens utveckling vid tillfällen som bestäms av förskolan, fritidshemmet eller skolan. När det gäller information om bedömning och betyg i de obligatoriska skolformernas läroplaner tas formuleringen med utgångspunkt i föräldrarnas önskemål också bort. Lärare ska fortfarande i de olika skolformerna informera, till exempel om studieresultat och utvecklingsbehov.
- Kravet på antal utvecklingssamtal minskas i de obligatoriska skolformerna, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan och ska genomföras minst en gång per läsår, i stället för som i dag en gång per termin.
- Skriftliga individuella utvecklingsplaner byter namn till skriftliga kunskapsutvecklingsplaner och deras innehåll avgränsas till att enbart handla om kunskapsutveckling.
- Vi föreslår också att användningen av digitala system och verktyg för information och dokumentation i skolväsendet ska utredas i särskild ordning.

Våra bedömningar i korthet

- Skolverket bör ges i uppdrag att ta fram riktlinjer för ändamålsenlig undervisningsnära dokumentation.
- Regleringen av extra anpassningar bör tas bort ur skollagen.
- Skolmyndigheterna bör aktivt verka för att arbetet med det systematiska kvalitetsarbetet inte skapar onödig dokumentation eller dubbel- och överdokumentation för verksamhetsnära personal, som förskollärare och lärare.

Bakgrund till förslagen

Förskollärare och lärare uppger att de höga kraven på informationsöverföring och dokumentation gör dem stressade, minskar deras arbetsglädje och ökar deras arbetsbelastning. Undervisningsnära dokumentation, det vill säga dokumentation som görs inom ramen för undervisningsuppdraget, är samtidigt en självklar del av läraryrket. Det handlar till exempel om dokumentation om barns och elevers utveckling inklusive stödinsatser, omdömen inför och genomförande av utvecklingssamtal samt upprättande av skriftliga individuella utvecklingsplaner. Även användningen av digitala system och verktyg samt det systematiska kvalitetsarbetet kan delvis sägas ingå i den

undervisningsnära dokumentationen. Dokumentationen har ökat på grund av krav och förväntningar från andra än lärarna. Den undervisningsnära dokumentationen har ökat och tar mycket tid. Den verkar inte sällan nedtecknas i onödan och för säkerhets skull. Höga krav från huvudmän, rektorer och statliga myndigheter, tillsammans med en osäkerhet hos förskollärare och lärare kring vad som behöver dokumenteras, leder till över- och dubbeldokumentation av exempelvis barns och elevers resultat, extra anpassningar och skriftliga individuella utvecklingsplaner. Skriftliga individuella utvecklingsplaner dokumenteras exempelvis i årskurser där sådana egentligen inte krävs enligt författningarna. Dokumentation i förebyggande syfte för att förekomma eventuell kritik från till exempel Skolinspektionen eller Barn- och elevombudet, så kallad ”hålla ryggen fri”-dokumentation, verkar också vanligt förekommande. Förskollärare och lärare vittnar dessutom om att en marknadsorienterad skola skapar förväntningar på hög tillgänglighet och på att det ska finnas möjligheter för vårdnadshavare att framföra synpunkter på undervisningen och betygssättningen.

Förskollärare och lärare ska kunna påverka när och hur information förmedlas

Vi föreslår att ordet fortlöpande tas bort ur regleringarna och att förskollärare och lärare i vissa skolformer och i fritidshemmet fortsättningsvis ska informera om barns och elevers utveckling vid tillfällen som bestäms av förskolan, fritidshemmet eller skolan. Det ska ge rektor möjlighet att tillsammans med förskollärare och lärare skapa rutiner för hur förskolan och skolan arbetar, samt ramar som elever och vårdnadshavare behöver förhålla sig till. Förslagen innebär att elever och vårdnadshavare fortsatt ska få information om utveckling och kunskapsutveckling. Samtidigt innebär förslagen att förskollärarna och lärarna ges möjlighet att göra professionella bedömningar gällande när och hur information ska förmedlas. Det tillhör förskollärarnas och lärarnas huvuduppdrag att följa och informera om barns och elevers utveckling. Elever och vårdnadshavare ska fortfarande ha goda möjligheter att få information om hur det går i förskolan och skolan.

Utvecklingssamtal och utvecklingsplaner ska bli mindre administrativt krävande

Utvecklingssamtal är en annan arbetsuppgift som skapar administrativa och praktiska sysslor för lärare. Eftersom det i dag finns stora möjligheter till digital informationsöverföring föreslår vi att det i normalfallet ska vara tillräckligt med ett utvecklingssamtal per läsår. Regelverket anger en lägsta-nivå, så antalet kan ökas om elever och vårdnadshavare har sådana behov utifrån en elevs svårigheter i skolarbetet eller i sin sociala situation. Ytterligare ett förslag som syftar till att sänka dokumentationskraven är att den skriftliga individuella utvecklingsplanen fortsättningsvis enbart ska innehålla information om kunskapsutveckling och byter namn till skriftlig kunskapsutvecklingsplan. Möjligheten som finns i dag att i planen

nedteckna omdömen om elevens utveckling i övrigt bedömer vi är överflödiga och skapar onödiga administrativa krav på lärarna. Elevens situation kan följas på andra sätt än genom att lärare skriver omdömen om elevens sociala utveckling. Minskade krav på information och dokumentation leder till mer tid för undervisningsuppdraget. De lättnader i regelverket som vi föreslår bör kunna innebära en betydande tidsvinst för förskollärarna och lärarna. Det är tid som i stället kan läggas på undervisningsuppdraget och därmed öka kvaliteten på barns och elevers undervisning. Elever och vårdnadshavare kan utifrån elevers situation ha behov av en tätare kontakt än vad som i normalfallet kommer till stånd. Det finns emellertid inget som hindrar att en sådan tätare kontakt bestäms av förskolan eller skolan i samråd med elev och vårdnadshavare. Det finns också andra regelverk som möjliggör upptäckt av, och åtgärder för, elever med behov. Det kan till exempel handla om stöd till elever som befaras inte uppfylla betygs- eller bedömningskriterierna eller om hanteringen av elevers närvaro och frånvaro.

Förslag och bedömningar om lättnader i regelverket som styr arbetet mot kränkande behandling

Våra förslag i korthet

- Personalens ansvar för att aktivt motverka kränkande behandling inom utbildningen flyttas från 1 kap. skollagen till 6 kap. skollagen, där åtgärder mot kränkande behandling regleras. Av den nya bestämmelsen framgår att ansvaret innefattar att uppmärksamma och agera för att hantera alla former av kränkande behandling.
- Personalens anmälningsskyldighet vid fall av kränkande behandling ändras till en informationsskyldighet. Personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig utsatt för allvarlig eller upprepad kränkande behandling ska informera rektorn om detta. Personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig utsatt för kränkande behandling av någon i personalen ska också informera rektorn om detta.
- Rektorns och huvudmannens anmälningsskyldighet kvarstår men begränsas till samma uppgifter som ingår i informationsskyldigheten. Personalens och rektorns skyldighet att anmäla trakasserier och sexuella trakasserier flyttas från skollagen till diskrimineringslagen, men ändras inte i sak.
- Dagens krav på att anmäla, utreda och åtgärda fall av kränkande behandling som har samband med verksamheten ändras så att kravet i stället är att det finns en skyldighet att informera, anmäla, utreda och åtgärda fall av kränkande

behandling om ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i verksamheten.

Våra bedömningar i korthet

- Reglerna om åtgärder mot kränkande behandling bör ses över i sin helhet och samordnas med reglerna som styr arbetet med trygghet och studiero. – Regelverken som styr arbetet mot kränkande behandling och arbetet mot diskriminering behöver samordnas.
- Både Barn- och elevombudets roll och möjligheten för barn och elever att få skadestånd behöver utredas vidare.

Bakgrund till förslagen

Arbetet mot kränkande behandling är administrativt betungande och resulterar i stora informationsflöden. Regelverket innehåller detaljer som styr hur informationen ska färdas från personal till rektor och vidare till huvudmannen, som har ansvar för att utreda. Eftersom tröskeln för vad som ska anmälas är låg får rektorer och huvudmän ta emot stora mängder information. Det finns farhågor om att allvarliga fall av kränkande behandling kan försvinna i mängden när de anmäls på samma sätt som mindre allvarliga händelser. Personalen i verksamheterna behöver förhålla sig till ett svåröverblickbart regelverk i både skollagen och diskrimineringslagen, men också till stödmaterial från skolmyndigheterna där ambitionsnivån för hur arbetet mot kränkande behandling ska bedrivas och dokumenteras är hög. Den digitala utvecklingen har därtill gjort att antalet anmälningar har ökat eftersom sådan kränkande behandling som sker på nätet anses falla inom ramen för personalens anmälnings- och utredningsskyldighet. En annan försvårande faktor är Barn- och elevombudets utredningar om kränkande behandling som ofta resulterar i att huvudmannen behöver besvara detaljerade frågor inom korta tidsfrister. Detta resulterar i att verksamheterna dokumenterar för säkerhets skull i förebyggande syfte. Kraven i regelverket innebär att arbetet mot kränkande behandling är ständigt närvarande och tar tid från undervisningen. När fokus flyttar från ett professionellt till ett mer juridiskt och byråkratiskt arbetssätt börjar förskollärarna och lärarna dokumentera i stället för att lägga tid på det viktiga förebyggande arbetet.

Arbetet mot kränkande behandling ska riktas mot att uppmärksamma och förebygga

Vi föreslår att personalens ansvar för att aktivt motverka alla former av kränkande behandling flyttas från 1 kap. skollagen till en ny bestämmelse i 6 kap. skollagen. Ansvaret för att uppmärksamma och agera för att hantera alla former av kränkande behandling görs tydligare. Detta för att flytta personalens fokus från att anmäla och utreda till att uppmärksamma och agera när de ser eller får signaler om att ett barn eller

en elev utsätts för kränkande behandling. Kraven på att motarbeta alla tecken på kränkande behandling sänks inte. Däremot har vi uppmärksammat att dagens reglering kan få den paradoxala effekten att lärare väljer att inte se och ingripa mot incidenter eftersom de inte anser sig ha förutsättningar att dokumentera händelseförloppet. Utredningens bedömning är därför att barns och elevers rätt att inte utsättas för kränkande behandling stärks av förslaget, eftersom det tydliggörs att personalen är skyldig att uppmärksamma och agera mot kränkande behandling i verksamheten.

En informationsskyldighet minskar kraven på dokumentationen för förskollärare och lärare

Vi föreslår vidare att personalens nuvarande anmälningsskyldighet ändras till en informationsskyldighet. När lärare, förskollärare eller annan personal får uppgifter om kränkande behandling ska de göra en inledande bedömning av om uppgifterna är allvarliga eller om händelsen har skett vid flera tillfällen. Personalen behöver samla in tillräckligt med information för att det ska gå att ta ställning om det finns skäl att informera rektorn som anmäler det vidare till huvudmannen för utredning. Om någon i personalen får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig utsatt för kränkande behandling av någon i personalen föreslår vi dock inte någon ändring mot vad som är fallet i dag. En sådan inledande värdering bör i normalfallet vara mindre betungande än det arbete som förskollärare och lärare i dag lägger på att hantera uppgifter om kränkande behandling. Vårt förslag minskar på så vis kraven på lärare och förskollärare att dokumentera anmälningar och utredningar vid varje uppgivet fall av kränkande behandling som kan förekomma i verksamheten. Förslaget kan innebära en betydande tidsvinst för i synnerhet lärare i de obligatoriska skolformerna, där problemet med dokumentation av detta slag är särskilt omfattande. Det är vår bild att den nuvarande anmälningsskyldigheten inte kan efterlevas utifrån det regelverk som finns i dag eftersom det är svårt att ta ställning till vilka ärenden som ska utredas och dokumenteras. Detta leder i sin tur till brister i likvärdigheten i hanteringen av dessa ärenden för barn och elever.

Ansaret begränsas till fall av kränkande behandling i verksamheten

I dag ska personal som får signaler om kränkande behandling som har samband med verksamheten anmäla det till rektorn. Kravet på samband med verksamheten har varit svårtolkat eftersom det kan innefatta händelser som exempelvis inträffat på nätet. Det ansvar som personalen på förskolan och skolan har kan därför lätt uppfattas som gränslöst. Vi bedömer att personalen rimligtvis endast ska ansvara för att uppmärksamma, hantera och, i vissa fall, informera rektorn om kränkande behandling som inträffar i verksamheten, oavsett om verksamheten bedrivs i en skol- eller förskolebyggnad eller på annan plats. Sammantaget syftar våra förslag till att flytta fokus

från anmälningsskulturen och det administrativt betungande arbetet mot kränkande behandling till ett främjande och förebyggande arbete samt ett krav på att personalen både uppmärksammar och agerar om de upptäcker kränkande behandling i verksamheten. Personalen behöver förutsättningar för att kunna främja goda relationer och ett gott förskole- eller skolklimat samt kunna agera i de fall då en elev utsätts för kränkande behandling. Våra regeländringar syftar också till att ge förskollärare och lärare ökad kontroll över sina arbetsuppgifter och att frigöra tid för undervisningsuppdraget.

Förslag och bedömningar om ramar för förskollärares och lärares tid

Våra förslag i korthet

- Lärares och förskollärares hela undervisningsuppdrag ska definieras i skollagen. Utöver undervisning ingår planering och uppföljning av undervisningen i undervisningsuppdraget. Regeringen ges bemyndigande att meddela föreskrifter om omfattningen av undervisningsuppdragets delar.
- Vid bedömningen av hur mycket tid som ska planeras för undervisningsuppdraget ska hänsyn tas till ett antal faktorer. Sådana faktorer är elevgruppernas storlek, antal elever som läraren regelbundet möter i undervisningen, antal elever i behov av särskilt stöd och andra omständigheter av betydelse för elever eller lärare. Exempel på sådana omständigheter är ämnens olika karaktär och lärares erfarenhet av undervisning i en viss skolform, årskurs eller ämne. I förskolan och i fritidshemmet ska hänsyn tas till barn- och elevgruppernas storlek, antal förskollärare eller lärare i grupperna, antal barn eller elever i behov av stöd och andra omständigheter av betydelse för barn, elever, förskollärare och lärare.
- En högsta omfattning av undervisningstid per läsår föreslås för lärare som undervisar i de obligatoriska skolformerna, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan. Denna högsta omfattning anges som ett intervall med vissa skillnader mellan skolformer och årskurser:
 - 550–650 timmar för lärare i förskoleklass, årskurserna 1–6 i grundskolan, anpassade grundskolan och sameskolan samt årskurserna 1–7 i specialskolan.
 - 500–600 timmar för lärare i årskurserna 7–9 i grundskolan, anpassade grundskolan samt årskurserna 8–10 i specialskolan.

- 450–550 timmar för lärare i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan, förutom för lärare som undervisar i karaktärsämnen som har en yrkesinriktad profil,
- ...samt 450–650 timmar för lärare i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan som undervisar i karaktärsämnen som har en yrkesinriktad profil.
- Vi föreslår också att en minsta tid ska avsättas för lärares planering och uppföljning av undervisningen. För förskollärare och lärare i de obligatoriska skolformerna, gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan och komvux är grundregeln att tiden minst ska motsvara undervisningstiden.

Tiden för planering och uppföljning varierar något mellan skolformer och ökar med elevers ålder.

- För lärare i fritidshem och förskollärare i förskolan ska det avsättas minst 5 timmar per vecka för planering och uppföljning av undervisningen. I fritidshemmet och förskolan har undervisning en annan innebörd. Vi har därför valt att inte reglera undervisningstid för dessa lärare.
- I samtliga läroplaner ska det stå att rektorn ansvarar för att förskollärare och lärare ges förutsättningar att planera, genomföra och följa upp sin undervisning.
- Ett uppdrag ska ges till Skolverket att ta fram stödmaterial till huvudmän och rektorer i arbetet med att planera omfattningen av och fördelningen av tid inom undervisningsuppdraget.

Stöd och inspiration ska också ges för organisation av viktiga administrativa, praktiska och elevsociala kringfunktioner som kan hantera arbetsuppgifter som ligger utanför undervisningsuppdraget.

Våra bedömningar i korthet

- Vi bedömer att huvudmännen behöver skapa förutsättningar för rektorer att utifrån behov skapa en infrastruktur på förskolor och skolor med kringfunktioner för administrativt, praktiskt och elevsocialt arbete.
- Huvudmannens ansvar bör förtydligas i skollagen gällande att ge rektorn förutsättningar att dels leda och samordna det pedagogiska arbetet, dels fördela resurser och ansvarsområden med särskilt fokus på undervisningsuppdraget.

Bakgrund till förslagen

Det finns i dag ingen reglering av hur mycket tid förskollärare och lärare ska lägga på undervisningen. Detta skiljer Sverige från många andra länder där framför allt undervisningstid för lärare är bestämd, antingen i lagstiftning eller i avtal. Den tid som lärare ägnar åt undervisning hör tätt samman med den undervisningstid som eleverna har rätt till. Elevernas undervisningstid är till skillnad från lärarnas på olika sätt reglerad i till exempel timplaner och bestämmelser om garanterad undervisningstid. Fram till mitten av 1990-talet reglerades lärares arbetstid utifrån en så kallad undervisningsskyldighet. Sedan denna avskaffades för nästan 30 år sedan har olika riktmärken fortsatt använts. Samtidigt upplever lärare att undervisningstiden ökat över tid. Läraryrket har successivt blivit alltmer komplext och krävande. Över tid har en ökning av antalet arbetsuppgifter skett. Konsekvensen blir att tiden för planering och uppföljning äts upp av andra arbetsuppgifter. Förskollärares och lärares huvuduppdrag och särskilda ansvar för undervisningen behöver värnas. När förskollärare och lärare inte hinner planera och följa upp undervisningen, samt bygga relationer med barn och elever, får det allvarliga konsekvenser. Förskollärarnas och lärarnas välmående och vilja att stanna i yrket påverkas. Att förskollärare och lärare ges rimlig tid för arbetet med undervisningen är en central förutsättning för kvalitet i den undervisning som barn och elever har rätt till.

En reglering av undervisningsuppdraget ska ge bättre förutsättningar

Vi föreslår alltså en reglering för att ge förskollärare och lärare bättre förutsättningar för undervisningsuppdraget. Förslagen innebär en principiell ändring av statens styrning av hur huvudmännen kan använda sin huvudsakliga resurs, lärarna, i det som utgör kärnan i skolväsendet, undervisningen. Det är viktigt att lärares hela undervisningsuppdrag synliggörs. Den högsta omfattningen av undervisningstiden och den lägsta omfattningen av tid för planering och uppföljning ska därför regleras i förordning.

För lärare i flertalet skolformer regleras hela undervisningsuppdraget

När omfattningen av tiden bestäms ska hänsyn tas till ett antal faktorer. Dessa är elevgruppernas storlek, antal elever en lärare möter i undervisningen, antal elever i behov av särskilt stöd och andra omständigheter av betydelse för elever eller lärare. Vi vill här särskilt betona att det är viktigt att en konsekvens av regleringen inte blir att lärare, som genom regleringen kommer att undervisa något färre timmar, i stället får undervisa större elevgrupper. Det skulle motverka syftet som är att förbättra lärarnas förutsättningar för undervisningsuppdraget i sin helhet och kvaliteten i undervisningen. Tiden för undervisningsuppdraget regleras genom ett intervall som anger den högsta omfattningen av undervisningstiden. En lärares tid för undervisning ska inte överskrida den högsta nivån i intervallet. Däremot finns det ingen nedre gräns för hur omfattande

en lärares undervisningstid kan vara. Eftersom den högsta undervisningstiden uttrycks i ett intervall i stället för som ett fastställt tak minskar risken för att en alltför hög undervisningstid blir norm. Samtidigt möjliggörs en flexibilitet utifrån lokala förutsättningar. Vår utgångspunkt vid fastställande av intervallen har varit uppgifter om vanligt förekommande tjänstefördelningar, antal timmar som angetts i olika mätningar samt tidigare reglering av undervisningsskyldighet. Vi har också vägt in det faktum att antalet arbetsuppgifter som lagts på lärare har ökat över tid samt vad detta innebär i form av försämrad arbetssituation för lärarna. En annan utgångspunkt har varit lärarnas särskilda ansvar för undervisningen och de uppdrag som ges i läro-, kurs- och ämnesplaner. Av betydelse för utformningen av intervallet är alltså även den ambitionsnivå som finns i de författningar som styr skolväsendet. Intervallerna skiljer sig åt mellan olika skolformer och årskurser. Läro- kurs- och ämnesplanerna ställer olika krav på undervisningen i olika skolformer och stadier i grundskolan och undervisningen organiseras därför på olika sätt. Exempelvis är det vanligare att en klass i huvudsak undervisas av en och samma lärare i årskurs 1–6 i grundskolan medan elever i högre årskurser i regel har olika lärare i olika ämnen. En sådan differentiering är vanlig även i andra länder där lärares undervisningstid regleras. Dessutom ska det finnas en relation mellan tiden för undervisning och tiden för planering och uppföljning. Som minst ska tiden för planering och uppföljning motsvara lärarens undervisningstid. Beroende på skolform och årskurs kan dock tiden för planering och uppföljning öka med ytterligare minst 10 respektive 20 procent.

I förslaget anges ingen övre gräns då hänsyn behöver tas till flera faktorer och lokala förutsättningar. Tiden för planering och uppföljning ökar i vårt förslag i takt med elevernas ålder och ökande komplexitet i kurs- och ämnesplanerna. Ett annat skäl till att tiden regleras olika är också hur undervisningen organiseras, där exempelvis klasslärare i yngre åldrar har större möjlighet att få sammanhängande tid efter skoldagens slut.

För förskollärare i förskolan och lärare i fritidshem regleras endast tiden för planering och uppföljning I fritidshemmet och i förskolan är undervisningen en integrerad del av utbildningen. Därför föreslår vi inte någon reglering av tiden för undervisningens genomförande. Precis som i övriga skolformer behöver förskollärare i förskolan och lärare i fritidshem dock ges rimlig tid för att planera och följa upp undervisningen. En minsta tid för planering och uppföljning av undervisningen behöver därför finnas. För förskollärare i förskolan och för lärare i fritidshemmet ska det vid heltidstjänstgöring avsättas minst 5 timmar per vecka för planering och uppföljning av undervisningen. Regleringen sätter ett minimum och en bedömning av hur mycket tid som ska avsättas behöver göras av rektor. Vid bedömningen av omfattningen ska hänsyn tas till barn- eller elevgruppernas storlek, antal förskollärare eller lärare i barn- eller elevgruppen, antal barn eller elever i behov av stöd samt andra omständigheter av betydelse för barn, elever eller lärare. Att det ska avsättas minst fem timmar i veckan för planering och

uppföljning av undervisningen i förskolan och i fritidshemmet är motiverat av det uppdrag och ansvar förskollärare i förskolan och lärare i fritidshem har enligt skollagen och läroplanerna. Rektors ansvar för förskollärares och lärares undervisningsuppdrag förtydligas och stöd ska tas fram

Vi föreslår att det i samtliga läroplaner ska förtydligas att rektor ansvarar för att förskollärare och lärare ges förutsättningar för att planera, genomföra och följa upp sin undervisning. Detta förtydligande föreslår vi med hänsyn till rektors ansvar för att på olika sätt individuellt bedöma omfattningen av undervisningsuppdraget för förskollärare och lärare genom att beakta de faktorer som nämnts ovan. Med förutsättningar avses bland annat att tiden förläggs så att förskollärare och lärare har tid med uppdragets alla delar, att det finns ställtid mellan lektioner och att det finns tid för samarbete med andra lärare och annan personal.

Våra förslag ska öka läraryrkenas attraktivitet

Våra förslag att reglera förskollärares och lärares tid för undervisningsuppdrag innebär att uppdraget tydligare avgränsas mot andra arbetsuppgifter. Förslagen är utformade så att övriga arbetsuppgifter inte ska tränga undan arbetet med planering, genomförande och uppföljning av undervisningen. Det bedömer vi på längre sikt kommer ha en positiv effekt på läraryrkenas attraktivitet.

Uppföljning och utvärdering av utredningens förslag för att frigöra tid för undervisningsuppdraget

Utredningens förslag består av ett antal regellättnader på områden som i dag kännetecknas av en hög grad av administration i form av dokumentation och informationsöverföring, samt av en reglering av omfattningen av lärares och förskollärares undervisningsuppdrag. Regleringen av förskollärares och lärares undervisningsuppdrag ska följas upp och utvärderas. Om regleringen av undervisningsuppdraget leder till önskade effekter är det viktigt att sådana kan belysas för att regleringen vid behov ska kunna justeras eller ändras. De regellättnader som utredningen föreslår och som också syftar till att freda tid för undervisningsuppdraget bör inkluderas. En lämplig myndighet, till exempel Statens skolverk, ska ansvara för uppföljning och utvärdering.

Ikraftträdande

Vi ger förslag som innebär ändringar i diskrimineringslagen (2008:567), skollagen (2010:800) och vissa förordningar. Vi föreslår även en ny förordning om omfattning av tid för lärares och förskollärares undervisningsuppdrag. De förslag som lämnas i betänkandet är viktiga för att barn och elever ska få en undervisning av god kvalitet, för att förskollärare och lärare ska få en hållbar arbetssituation samt för att stärka

läraryrkets attraktivitet. Vi anser därför att lagändringarna ska träda i kraft så snart som möjligt, vilket bedöms vara den 1 juli 2027.

Förslag och grundskoleförvaltningens synpunkter

Del 6

6.3.2 Förslag om att informera om studieresultat, framgångar och utvecklingsbehov

Utredningens förslag: Formuleringen ”Läraren ska med utgångspunkt i föräldrarnas önskemål fortlöpande informera elever och hem om studieresultat och utvecklingsbehov i läroplanerna för grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan” ändras till att ”Läraren ska informera elever och hem om studieresultat och utvecklingsbehov”. Formuleringen ”Läraren ska fortlöpande ge varje elev information om framgångar och utvecklingsbehov i studierna i läroplanerna för gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan” ändras till att ”Läraren ska ge varje elevinformation om framgångar och utvecklingsbehov i studierna”. Formuleringen ”Läraren ska fortlöpande ge varje elev, och i förekommande fall elevens vårdnadshavare, information om studieresultat och utvecklingsbehov i studierna i läroplanen för vuxenutbildning” ändras till att ”Läraren ska ge varje elev, och i förekommande fall elevens vårdnadshavare, information om studieresultat och utvecklingsbehov i studierna.”

Grundskoleförvaltningens synpunkter

I olika delar lämnar utredningen förslag om att ta bort ordet ”fortlopande” från informationsskyldigheten och ge större möjligheter till skolan och läraren att bestämma tidpunkter för samverkan och information. Grundskoleförvaltningen vill här påtala att det är viktigt att ändringarna tillämpas så att de inte riskerar att bli förtroendeskadliga eller inskränka elevers eller vårdnadshavares rätt till information om hur det går i skolan. Det behöver vara tydligt att syftet är att formalisera när och hur information förmedlas och inte att begränsa vårdnadshavares rätt till information.

Grundskoleförvaltningen ställer sig positiv till förslaget då det stärker lärarnas professionella mandat och arbetsmiljö. Minskade krav på kontinuerlig informationsöverföring frigör tid för undervisning och bidrar till en hållbar arbetssituation. Det är dock av vikt att det tydliggörs vilken typ av information som efterfrågas och hur skolorna förväntas hantera frekvenserna. Ett önskemål är att det kommer att tydliggöras inom till exempel ramen av ett allmänt råd som stöd till skolor och huvudman.

6.3.4 Bedömning om uppdrag om riktlinjer för ändamålsenlig undervisningsnära dokumentation

Utredningens bedömning: Ett uppdrag bör ges till Skolverket om att ta fram riktlinjer för ändamålsenlig undervisningsnära dokumentation.

Grundskoleförvaltningens synpunkter

Grundskoleförvaltningen instämmer till behovet av tydliga riktlinjer som kan minska osäkerhet och onödig dokumentation. Det ökar förutsättningarna för god arbetsmiljö och en tydlig arbetsorganisation. Dock krävs stöd till rektorer och huvudmän för att tolkning och tillämpning inte ska variera kraftigt mellan skolor, vilket annars kan påverka likvärdigheten. Det är även viktigt att riktlinjerna åtföljs av ett digitalt stöd som är tydligt, tillgängligt och enhetligt utformat. Om skolor använder olika system med varierande funktionalitet och krav på dokumentation, riskerar det att motverka intentionen om minskad administrativ börda och bidra till nya arbetsmiljörisker. Det är av stor vikt att riktlinjerna utgår från lärarnas professionella bedömning av vad som bedöms för att följa en elevs utveckling, utveckla undervisningen och stärka lärandet.

6.4.1 Förslag om att minska antalet utvecklingssamtal till minst ett per läsår

Utredningens förslag: Utvecklingssamtal i grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan ska äga rum minst en gång per läsår. Nuvarande bestämmelser för förskolan och förskoleklassen ändras inte.

Grundskoleförvaltningens synpunkter

Grundskoleförvaltningen tillstyrker förslaget att minska antalet obligatoriska utvecklingssamtal. Det är rimligt att endast ett tillfälle om läsåret erbjuds elever som inte uppvisar svårigheter i vare sig skolarbetet eller sin sociala situation. Det skapar utrymme för återhämtning och bidrar till en mer hållbar arbetsbelastning. Samtidigt är det viktigt att betona vikten av att det utvecklingssamtal som genomförs ger vårdnadshavare god och tillräcklig information om hur det går för en elev och att inte en situation skapas där vårdnadshavare kontaktar lärare oftare för att få förtydligande kring elevens utveckling, vilket i så fall skulle ändå skapa merarbete för läraren. Det är även viktigt att det framgår att det kan finnas situationer då det föreligger behov av fler samtal där vårdnadshavare närvarar och ges samlad information om elevens utveckling. Det är därför positivt att det framgår av förslaget att utvecklingssamtal ska äga rum *minst* en gång per läsår. Ett önskemål är att det förtydligas om vad ”förläggas när det som anses som mest lämpligt” innebär. Vilken nivå är beslutande, huvudman, skola eller lärare när det handlar om när samtalet ska förläggas?

6.5.1 Förslag om att förtydliga syftet med de skriftliga utvecklingsplanerna

Utredningens förslag: Skriftlig individuell utvecklingsplan ska byta namn till skriftlig kunskapsutvecklingsplan. Innehållet i planen ska koncentreras till kunskapsutveckling. Möjligheten att även föra in omdömen om elevens utveckling i övrigt i planen tas bort. De föreslagna ändringarna gäller för samtliga skolformer med krav på skriftliga utvecklingsplaner, det vill säga grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan.

Grundskoleförvaltningens synpunkter

Grundskoleförvaltningen stödjer förslaget att kraven på den individuella utvecklingsplanen/kunskapsutvecklingsplanen koncentreras till kunskapsutveckling och att möjligheten till omdömen om elevens utveckling i övrigt tas bort. Detta tydliggör uppdraget och minskar dokumentationskrav. Det stärker lärarens fokus på undervisningen och bidrar till en mer hanterbar arbetssituation. Det är viktigt att den skriftliga kunskapsutvecklingsplanen stödjer övrig dokumentation och kommunikation och är i fas med genomförande av förändringen av utvecklingssamtalen. Grundskoleförvaltningen ser fördelar med detta upplägg då det bör innebära att den administrativa belastningen bör minska, men det är av vikt att det tillgodoses att elevernas utveckling i övrigt också uppmärksammas och att detta förslag synkroniseras med förslag i remissen "En förbättrad elevhälsa (Dir. 2024:30)". Grundskoleförvaltningen instämmer även med att elevens integritet bör värnas fortsättningsvis och att känslig information om den enskilde eleven inte ska kunna spridas i form av allmän handling. Det är också av vikt att stödmaterial tas fram för detta, då det utan vägledning riskerar leda till att olika skolor utvecklar egna lösningar, vilket kan skapa osäkerhet i ansvarsfördelningen och påverka likvärdigheten i elevstödet.

6.6.1 Bedömning om att ta bort regleringen av "extra anpassningar"

Utredningens bedömning: Regleringen av stöd i form av "extra anpassningar" bör tas bort ur skollagen. Stödinsatser som ges inom ramen för den ordinarie undervisningen kan benämnas "stöd". Stödinsatser bör beslutas och genomföras efter samverkan mellan olika yrkeskategorier.

Grundskoleförvaltningens synpunkter

Grundskoleförvaltningen ställer sig positiv till att bestämmelserna om extra anpassningar ses över, då grundskoleförvaltningen instämmer med den problematik som utredningen beskriver. Förslaget har också potential att stärka samverkan mellan olika professioner i skolan och minska den administrativa och pedagogiska belastningen för lärarna. Det behöver dock utredas ytterligare om hur en sådan ändring ska fungera i praktiken. Det behövs även tydligare diskussion om gränserna mellan eventuellt "stöd" och "särskilt stöd" samt andra bestämmelser i skollagen. Det behöver dessutom utredas hur eventuella förslag kring dessa ändringar påverkar huvudmännen ekonomiskt och personalmässigt.

Grundskoleförvaltningen instämmer med att stödinsatser bör beslutas och genomföras efter samverkan mellan olika yrkeskategorier. När lärarens ansvar för "stöd" tydligt delas med andra yrkesgrupper, skapas förutsättningar för tätare samplanering och gemensamt ansvarstagande för stödinsatser. Detta kan i sin tur bidra till ett mer integrerat elevstöd och en stärkt arbetsmiljö för lärarna. För att intentionerna ska kunna förverkligas i praktiken krävs dock att uppdrag, roller och mandat för övriga professioner – såsom specialpedagoger, elevhälsa och elevassistenter – definieras tydligt på nationell nivå. Utan ett sådant förtydligande finns en överhängande risk att ansvaret för stödinsatser blir oklart och faller mellan stolarna, vilket både försämrar arbetsmiljön och elevens möjligheter att få rätt stöd i rätt tid.

Förslaget bedöms vara en viktig del i att minska lärares arbetsbörda och administrativa arbetsuppgifter. Grundskoleförvaltningen anser även att det är av stor vikt att detta förslag synkroniseras med förslag i remissen ”En förbättrad elevhälsa (Dir. 2024:30)”.

När det gäller möjligheten att stöd kan dokumenteras i vissa fall och att det är upp till rektor eller eventuellt elevhälsa att göra detta, anser grundskoleförvaltningen att detta är något som kommer att underlätta skolornas arbete, men att det finns ett behov av ett förtydligande gällande när denna dokumentation kommer att behövas utifrån juridiska aspekter. Detta utifrån att rektor ska kunna planera för en fungerande organisation och synliggöra behov av resurser.

6.7 Förslag om att användningen av digitala system och verktyg i skolväsendet ska utredas

Utredningens förslag: Användningen av digitala system och verktyg för information och dokumentation i skolväsendet ska utredas i särskild ordning. Bland annat följande behöver utredas:

1. Vilka åtgärder som kan behöva vidtas för att minska det administrativa dubbelarbetet, begränsa informationsöverföringen och på andra sätt förbättra arbetssituationen och arbetsmiljön för förskollärare och lärare vid användningen av digitala system inom skolväsendet.
2. Vilka behov som finns av obligatoriska standarder för digitala system i syfte att förbättra interoperabiliteten när uppgifter överförs mellan olika system, aktörer och huvudmän inom skolväsendet, såväl kommuner och regioner som enskilda sådana.
3. Hur standarder som avses i punkt två kan regleras.
4. Om det finns behov av föreskrifter för att förbättra interoperabiliteten vid överföring av data och i förekommande fall vilken eller vilka myndigheter som ska ansvara för att utfärda föreskrifter, utöva tillsyn och ta fram andra stödjande eller styrande dokument som val, och tillämpning, av tekniska och semantiska standarder.

Grundskoleförvaltningens synpunkter

Grundskoleförvaltningen ställer positiv till att denna utredning görs och att det är av stor vikt att ta del av huvudmännens erfarenheter. Förutom den forskningen som det hänvisas till i remissen, finns det också mycket erfarenheter och empiri i olika delar av styrkedjan som bedöms vara av värde för utredningen. Det är också av intresse av att vidare undersöka möjligheterna till en sammanhållen och samverkande IT-miljön på nationell, regional och kommunal nivå. Det är viktigt i utvärderingen att både beakta för- och nackdelar med den digitala arbetsmiljön och se det ur flera perspektiv i styrkedjan.

För att uppnå likvärdiga arbetsförutsättningar och god arbetsmiljö över hela landet krävs ett tydligare nationellt ansvarstagande för att utveckla, samordna och tillhandahålla digitala stödverktyg som är anpassade efter skolans behov. Ett icke

samordnat införande av olika system riskerar att leda till ökad stress och frustration i personalgruppen.

Detta är särskilt viktigt när uppgifter och ansvar för elevstöd i högre grad delas mellan olika professioner – samverkanslösningar måste då också stödjas digitalt, med system som möjliggör informationsdelning och gemensam dokumentation på ett säkert och lättillgängligt sätt.

6.8 Bedömning om systematiskt kvalitetsarbete

Utredningens bedömning: Skolverket, Skolinspektionen och Specialpedagogiska skolmyndigheten bör aktivt verka för att information om, och stöd för, arbetet med det systematiska kvalitetsarbetet inte skapar onödig dokumentation eller dubbel- och överdokumentation för verksamhetsnära personal som förskollärare och lärare.

Grundskoleförvaltningens synpunkter

Grundskoleförvaltningen ställer sig positiv till detta, med tillägg om att det bör även gälla andra delar i styrkedjan som rektorer och huvudmän. När det gäller skolmyndigheternas förväntningar på det systematiska kvalitetsarbetet instämmer grundskoleförvaltningen med remissens analys om att det systematiska kvalitetsarbetet måste vara konkret och vara på en rimlig nivå och i den utsträckning det är möjligt ligga i anslutning till det särskilda ansvaret för undervisningsuppdraget. Vidare instämmer grundskoleförvaltningen med att det krävs prioriteringar med från alla nivåer i skolväsendet för att undvika att dokumentationskraven blir för högt ställda. Grundskoleförvaltningen tillstyrker att Skolverket, Skolinspektionen och Specialpedagogiska skolmyndigheten aktivt bör verka för att sådant stöd och information inte skapar onödig dokumentation eller dubbel- och överdokumentation. Det vore också positivt med stöd i arbetet med det systematiska kvalitetsarbetet, eftersom Skolverkets uppdrag att meddela föreskrifter dragits tillbaka.

Del 7

7.3 Bestämmelser om kränkande behandling bör reformeras

Utredningens förslag: Att lärare och förskollärare får tillräckligt med tid för att arbeta med såväl undervisningsuppdraget som värdegrundsuppdraget är viktigt för att skapa kvalitet i undervisningen och en trygg skolgång för barnen och eleverna. En trygg skolsituation för barn och elever främjas också av ett välfungerande främjande och förebyggande arbete mot kränkande behandling och att det finns närvarande lärare, förskollärare och andra vuxna som uppmärksammar och ingriper mot kränkande behandling i verksamheten.

Vi har dock identifierat att det systematiska och dokumentationskrävande arbetet mot kränkande behandling som följer av utformningen av bestämmelserna riskerar att ta mycket av förskollärares och lärares tid. Den tid som tas i anspråk av dokumentation och utredning av uppkomna incidenter riskerar att ta tid som i stället kan ägnas åt undervisning och det förebyggande arbetet. Vår bild är att bedömningar utifrån regelverket och efterhandsstyrningen har fått ta stor plats inom detta område och att

det tenderar att tränga undan lärares och förskollärares professionella bedömning. Det får konsekvenser för förskollärares och lärares yrkesutövning. Vi menar att de bedömningar som utgår från regelverket behöver balanseras med större tillit till professionerna och ge lärare och förskollärare utrymme för att hinna med undervisningsuppdraget och större fokus på det främjande och förebyggande arbetet mot kränkande behandling.

Grundskoleförvaltningens synpunkter

Grundskoleförvaltningen bedömer att regleringen om kränkande behandling behöver ses över i sin helhet. Det hade varit positivt om förslagen gällde även trakasserier och sexuella trakasserier för att inte skapa olika hantering av likartade situationer.

Grundskoleförvaltningen vill påtala att utredningen i avsnitt 7.3.7 tycks sammanblanda anmälningsskyldigheten med utredningsskyldigheten. Som utredningen i tidigare avsnitt framför så ska anmälan göras när en elev *upplevt* sig utsatt för kränkande behandling. Faktorer som är av vikt vid utredningen en händelse ska inte inverka vid avgörandet om en anmälan ska upprättas.

Grundskoleförvaltningen instämmer dock kring att det finns stor skillnad i antalet anmälningar mellan skolor. Att vissa skolor gör färre anmälningar är dock snarare utifrån den administrativa börda som anmälningarna utgör, än att det är oklart när en anmälan ska upprättas. Regelverket är tydligt att även bagatellartade händelser ska anmälas. Den enda begränsningen i anmälningsskyldigheten är huruvida händelsen har ett samband med verksamheten eller ej. I avsnitt 7.3.7 framkommer även att skolor enligt egen uppgift dokumenterar händelser som de själva uppfattar som mycket ringa eller snabbt utagerade, i syfte att "hålla ryggen fri". Det stämmer säkerligen att många skolor överdokumenterar för att hålla ryggen fri, men i sammanhanget är det viktigt att poängtera att skollagen också kräver att skolan anmäler ringa händelser. Personal och rektor kan enligt skollagens bestämmelser inte välja att avstå från att anmäla sådana händelser, vilket är kärnan i varför nuvarande regelverk är administrativt betungande. Utifrån den administrativa börda nuvarande regelverk innebär ställer sig grundskoleförvaltningen positivt till att se över bestämmelserna och "höja tröskeln" för vilka typer av händelser som ska anmälas till rektor och huvudmannen. Förvaltningen anser dock att ytterligare överväganden och förtydliganden behövs i förslaget, särskilt avseende hur begreppen *allvarlig* eller *upprepad* ska användas och tolkas.

Alternativt kan utredningens förslag förstås som att skolan inte ska anmäla och utreda varje enskild upprepad händelse så som praxis är idag – utan att snarare att en samlingsanmälan/utredning ska göras kring att en elev är utsatt upprepat. Det vill säga att det är den samlade skolsituationen som ska utredas, snarare än vad som hänt vid varje enskilt tillfälle. Om detta är syftet behöver det klargöras, med hänsyn till att det skulle utgöra en stor skillnad mot dagens praxis.

Det finns även enligt grundskoleförvaltningens tycke otydligheter och problematik gällande begreppet *allvarlig*. Utredningen föreslår exempelvis att en kränkning som riktats mot ett barn eller elev som är betydligt yngre är *alltid* att betrakta som allvarlig. Förvaltningen ställer sig tveksamma till en sådan ordning eftersom förslaget fortsatt utgår från att det är elevens subjektiva upplevelse av att vara kränkt som är avgörande i informations- och anmälningsskyldigheten. Förslaget om att vissa händelser alltid ska

ses som *allvarliga* oavsett ”grovhet”, är heller inte i linje med att det samtidigt framförs att det ligger inom personalens kompetens att ta ställning till vilka incidenter som kan betraktas som mindre allvarliga.

Grundskoleförvaltningen anser att det är problematiskt att bedömningen om vad som är att betrakta som är en *allvarlig* kränkning i utredningens diskussion snarast tar sin utgångspunkt i omständigheter kring eleverna än i själva arten av händelsen, så som åldersskillnad, om eleven varit tidigare utsatt eller är ”känslig”. Att två elever kan bli utsatta för samma händelse, men endast en hade genererat en anmälan, för att den ena eleven bedöms av personal som ”skör”, vore en märklig ordning. Det borde rimligtvis vara kränkningens art som avgör om den är *allvarlig* nog att befoaga en anmälan, och inte andra omständigheter kring eleven.

Grundskoleförvaltningen anser att tydligare stöd och vägledning behövs gällande vad som ska bedömas som allvarligt eller upprepat. Så som förslaget aktuellt är utformat bedömer förvaltningen att det riskerar att leda till endast en relativt liten minskning av dokumentation. Dokumentation för att ”hålla ryggen fri” kommer sannolikt fortsätta om gränsen för vad som är allvarligt eller upprepat läggs på en så pass låg nivå och inte tydliggörs ytterligare.

7.4.1 Personalens ansvar för att uppmärksamma och hantera kränkande behandling ska tydliggöras

Utredningens förslag: Personalens ansvar för att aktivt motverka kränkande behandling inom utbildningen enligt 1 kap. 5 § skollagen flyttas till en ny bestämmelse i 6 kap. skollagen. Bestämmelsen formuleras om i syfte att förtydliga att ansvaret innefattar att uppmärksamma och agera för att hantera alla former av kränkande behandling. Utöver skolväsendet gäller den nya bestämmelsen även i annan verksamhet enligt skollagen.

Grundskoleförvaltningens synpunkter

Grundskoleförvaltningen ställer sig positiv till att ansvar för att aktivt motverka kränkande behandling inom utbildningen enligt 1 kap. 5 § skollagen flyttas till en ny bestämmelse i 6 kap. skollagen. Detta utifrån att förslaget syftar att samordna med övriga delar i regelverket i 6 kap i skollagen.

Ett tydliggjort ansvar minskar osäkerhet och förbättrar arbetsmiljön genom att lärare får en mer avgränsad och hanterbar roll i arbetet mot kränkande behandling. Det ger bättre förutsättningar för att arbeta förebyggande och fokusera på det pedagogiska ledarskapet i klassrummet. Samtidigt finns en risk att ansvarsförskjutningen till exempelvis rektor eller elevhälsa sker, utan att motsvarande stöd eller resurser tillförs organisationen. För att förslaget ska få effekt krävs att ansvaret inte bara förflyttas – utan även förankras i hållbara strukturer och bemanning.

7.4.2 Anmälnings- utrednings- och åtgärdsskyldigheten ska begränsas till sådan kränkande behandling som är allvarlig eller upprepad

Utredningens förslag: 6 kap. 10 § skollagen ändras. Personalens anmälningsskyldighet ändras till en informationsskyldighet. Personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för allvarlig eller upprepad kränkande behandling ska informera rektorn om detta. Personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig utsatt för kränkande behandling av någon i personalen ska också informera rektorn om detta. Lärare och förskollärare ska inte särskilt pekas ut som ansvariga för att informera rektorn. Rektorns anmälningsskyldighet och huvudmannens utrednings- och åtgärdsskyldighet ska gälla samma uppgifter som omfattas av personalens informationsskyldighet. Personalens och rektorns skyldighet att anmäla trakasserier och sexuella trakasserier flyttas från skollagen till diskrimineringslagen, men ändras inte i sak.

Grundskoleförvaltningens synpunkter

När det gäller att anmälnings- utrednings- och åtgärdsskyldigheten ska begränsas till sådan kränkande behandling som är allvarlig eller upprepad ser grundskoleförvaltningen fördelar med att det finns ett ökat fokus på det åtgärdande arbetet och att all personal har samma skyldighet i stället för enbart vissa yrkeskategorier som tidigare räknats upp. Det stärker arbetsro, professionsfokus och tilliten till rektorers ansvar att fatta beslut i enskilda ärenden. Samtidigt är det avgörande att detta ansvar kan hanteras i praktiken – inom ramen för befintliga resurser och med tillgång till kompetens och systemstöd. Om rektorer lämnas utan tillräckligt handlingsutrymme eller stöd kan arbetsbördan snarare öka och målsättningen med förändringen utebli.

Grundskoleförvaltningen ställer sig positiv till att anmälning av trakasserier och sexuella trakasserier flyttas från skollagen till diskrimineringslagen utifrån att hanteringen av trakasserier underlättas av att ett och samma lagrum används.

Utredningens förslag är att om ett barn eller en elev anser sig utsatt vid fler än ett tillfälle är det fråga om en upprepad kränkande behandling. Händelsen behöver inte vara av en viss karaktär eller allvarlighetsgrad. Grundskoleförvaltningens uppfattning är att detta skapar en mycket låg tröskel för vad som ska anmälas, så pass låg att det riskerar att bli endast marginell skillnad mot dagens regelverk. Om bedömningen av om en kränkning är *upprepad* inte ska ta hänsyn till allvarlighetsgrad innebär det att även bagatellartade händelser (eller som utredningen karaktäriserar dem – harmlösa handlingar) ska anmälas, om de sker fler än en gång. Ingen diskussion förs heller kring tidsperspektivet kring rekvisitet *upprepad*. Grundskoleförvaltningen är av åsikten att det bör tydliggöras när en kränkning är att karaktärisera som upprepad. Inte heller klagörs om och i sådant fall i vilken mån två eller fler händelser behöver ha ett samband med varandra för att klassas som *upprepad* kränkande behandling. Det kan därmed ifrågasättas om detta förslag innebär något större praktisk skillnad mot dagens regelverk.

Grundskoleförvaltningen ser positivt på att personalens och rektorns skyldighet att anmäla trakasserier och sexuella trakasserier flyttas från skollagen till diskrimineringslagen.

7.4.3 Kravet på samband med verksamheten ändras till i verksamheten

Utredningens förslag: Skyldigheten att informera, anmäla, utreda och åtgärda fall av kränkande behandling gäller om ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i verksamheten.

Grundskoleförvaltningens synpunkter

Grundskoleförvaltningen instämmer med utredningen att det kan uppfattas som gränslöst att skolan har ansvar att hantera alla kränkningar som sker i samband med verksamheten. Avgränsningen till det som sker "i verksamheten" gör uppdraget mer hanterbart och bidrar till ökad tydlighet för personalen. Det minskar upplevelsen av ett gränslöst ansvar och skapar bättre förutsättningar för en hållbar arbetsmiljö. Samtidigt är det viktigt att understryka att kränkningar som sker utanför verksamheten kan starkt påverka barn även i skolan. Det kan ifrågasättas om det är rimligt att skolan helt kan underlåta att hantera exempelvis en situation där en elev blir utsatt för allvarliga kränkningar på sociala medie-plattformar av sina klasskamrater. Det kan övervägas om gränsdragningarna för vad som har samband med verksamheten i stället kan klargöras eller begränsas.

7.5.1 Bestämmelserna om åtgärder mot kränkande behandling behöver ses över och samordnas med övriga regler i skollagen

Utredningens bedömning: Reglerna om åtgärder mot kränkande behandling behöver ses över i sin helhet och samordnas med reglerna som styr arbetet med trygghet och studiero. En sådan samordning kan underlätta arbetet och minska riskerna för dubbelarbete och dubbeldokumentation.

Grundskoleförvaltningens synpunkter

Grundskoleförvaltningen ställer sig positiv till förslaget då en samordning av regelverk har potential att minska dubbelarbete, otydlig styrning och tolkningsutrymme. I dag upplever många medarbetare osäkerhet kring vilka krav som gäller och vilket ansvar olika roller har. En tydligare och mer enhetlig styrning skapar bättre förutsättningar för ett systematiskt och förebyggande arbete mot kränkande behandling, där uppföljning och åtgärder kan genomföras mer effektivt. Det bidrar till en bättre arbetsmiljö och frigör tid för det pedagogiska uppdraget.

7.5.2 Möjligheten att samordna det regelverk som styr arbetet mot kränkande behandling och det som styr arbetet mot diskriminering behöver utredas vidare

Utredningens bedömning: Regelverken som styr arbetet mot kränkande behandling och arbetet mot diskriminering behöver samordnas i syfte att frigöra tid för förskollärares och lärares undervisningsuppdrag.

Grundskoleförvaltningens synpunkter

Grundskoleförvaltningen ser vinster med samordning och stödjer utredningens förslag om att det finns anledningar om att se över de två regelverken i särskild ordning och att det är en angelägen fråga. I dagsläget finns det överlappande krav och begrepp som kan

vara svåra att särskilja i praktiken. Tydligare regelverk och en gemensam begreppsapparat minskar osäkerhet och arbetsbelastning för personalen. Det kan också leda till ett mer sammanhängande, rättssäkert och begripligt uppdrag, vilket gynnar både arbetsmiljö och elevernas trygghet. Grundskoleförvaltningen instämmer med förslaget om att det utreds om de kan samlas i en gemensam lag.

7.5.3 Möjligheten för barn och elever att få skadestånd och barn- och elevombudets roll bör följas upp och utredas vidare

Utredningens bedömning: Barn- och elevombudets roll samt möjligheterna att få skadestånd om någon i personalen åsidosätter bestämmelserna om kränkande behandling i 6 kap. skollagen behöver utredas vidare.

Grundskoleförvaltningens synpunkter

Grundskoleförvaltningen anser att en översyn av ”Barn- och elevombudets roll” och skadestandsregler är välkommen. Skyddet för barn och elever är av största vikt, men det är samtidigt avgörande att regelverket är rättssäkert och förutsägbart även för skolans personal. I dag finns en utbredd oro bland medarbetare för att oförutsedda händelser i undervisningsvardagen kan leda till enskilt ansvar, trots att personalen har agerat professionellt och inom ramen för sitt uppdrag.

Det finns också signaler om att rädsla för att göra fel kan leda till passivitet eller osäkerhet i situationer där vuxennärvaro och tydligt ledarskap är avgörande för tryggheten. Detta kan i förlängningen försämra arbetsmiljön och minska tryggheten för eleverna. För att uppnå ett effektivt skydd mot kränkningar krävs ett förtroendefullt klimat där personal känner sig trygga med sitt mandat och där ansvaret för elevernas trygghet fördelas tydligt och rimligt inom organisationen.

En översyn bör därför inte enbart fokusera på elevernas rättsskydd, utan även väga in arbetsmiljöperspektiv, organisatoriska förutsättningar och hur huvudmannen kan ta ett övergripande ansvar för att rättssäkerhet och trygghet gäller för alla parter i skolmiljön.

Del 8

8.2.1 Förslag om att lärares och förskollärares undervisningsuppdrag regleras

Utredningens förslag: Lärares och förskollärares undervisningsuppdrag ska definieras i skollagen. I undervisningsuppdraget ingår undervisning samt planering och uppföljning av undervisningen. För förskoleklassen, grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan ges regeringen ett bemyndigande att meddela föreskrifter om omfattningen av tiden för undervisningsuppdraget. För förskolan, fritidshemmet och kommunal vuxenutbildning ges regeringen ett bemyndigande att meddela föreskrifter om den minsta omfattningen av tiden för planering och uppföljning av undervisningen. Det tydliggörs i befintliga mellanrubriker i skollagen när bestämmelser handlar om elevernas undervisningstid. I en ny förordning definieras undervisningstid som den tid som lärare och förskollärare lägger på att genomföra undervisningen. Tid för

undervisningsuppdraget definieras i samma förordning som den tid som lärare och förskollärare lägger på att planera, genomföra och följa upp undervisningen.

Grundskoleförvaltningens synpunkter

Grundskoleförvaltningen anser att om undervisningsuppdraget ska definieras i skollagen, är det av stor vikt att det tydliggörs om vad undervisningsuppdraget innehåller och inte enbart hänvisas till mellanrubriker i skollagen. Det finns ett behov av ett förtydligande gällande skolans undervisningsuppdrag i förhållande till utbildningsuppdraget. Vidare är det av vikt att det synkroniseras med lärares hela arbetstid och vad den innefattar. Risker är annars att det görs olika tolkningar som riskerar leda till en ojämlikhet. När det gäller påverkan på rektors beslut om den inre organisationen, är det viktigt att det tydliggörs om vad som kommer vara rektors mandat utifrån de yttre ramarna i form av exempelvis nationella styrdokumentet och annan lagstiftning. Det är också viktigt att förslaget synkroniseras med andra remisser som ”Remiss av betänkandet Bättre förutsättningar för trygghet och studiero i skolan (SOU 2025:8)”. Det behöver också säkerställas att huvudmän ges tillräckliga resurser för att genomföra förändringarna.

8.2.2 Tiden för lärares undervisningsuppdrag ska viktas med hänsyn till olika förutsättningar

Utredningens förslag: Vid bedömningen av omfattningen av tiden för en lärares undervisningsuppdrag i förskoleklass, grundskolan, anpassade grundskolan, sameskolan, specialskolan, gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning ska hänsyn tas till:

- elevgruppernas storlek,
- antalet elever som läraren regelbundet möter i undervisningen,
- antal elever i behov av särskilt stöd, samt
- ...andra omständigheter av betydelse för elever eller lärare.

Grundskoleförvaltningens synpunkter

Grundskoleförvaltningen efterfrågar klargörande om vem det är som ska besluta om tiden för undervisningsuppdraget. Grundskoleförvaltningen anser att förslaget kommer att innebära utmaningar för rektorer att bemanningsplanerna verksamheten om de införs. Inte minst gäller detta den hänsyn som förväntas tas när det gäller ”andra omständigheter som är av betydelse för elever och lärare”. Tillgången till behöriga lärare är ojämnt fördelad, vilket riskerar att påverka möjligheten att realisera intentionerna med en differentierad planering. Vidare finns det behov av förtydligande kring rektors arbete med viktning av undervisningsuppdraget utifrån förändringar i nationella regelverk som styr skolan.

8.2.3 Förslag om högsta omfattning av lärares undervisningstid

Utdelningsverkets förslag: Vid heltidstjänstgöring ska en lärares planerade undervisningstid under ett läsår som högst vara inom intervallet

1. 550–650 timmar för lärare i förskoleklass, årskurserna 1–6 i grundskolan, anpassade grundskolan och sameskolan, samt årskurserna 1–7 i specialskolan,
2. 500–600 timmar för lärare i årskurserna 7–9 i grundskolan och anpassade grundskolan samt årskurserna 8–10 i specialskolan,
3. 450–550 timmar för lärare i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan, förutom för lärare som undervisar i karaktärsämnen som har en yrkesinriktad profil, samt
4. 450–650 timmar för lärare i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan som undervisar i karaktärsämnen som har en yrkesinriktad profil.

Grundskoleförvaltningens synpunkter

Grundskoleförvaltningen anser att förslaget ger tydlighet och möjliggör återhämtning, men förutsätter att elevgruppernas storlek inte samtidigt ökar. För att det ska kunna genomföras är det avgörande att styrningen inte leder till att andra arbetsuppgifter flyttas över till lärare, utan att kringresurser tillförs.

Det bedöms finnas en del frågor gällande användningen av intervaller och dess utformning, bland annat om dess utformning eventuellt kan leda till att maxtalet för intervallerna blir en norm för undervisningen. Intervallernas utformning kommer att innebära en påverkan på möjligheten att anpassa flexibiliteten gällande för- och efterarbete. När det gäller tid för gemensamt arbete som till exempel fortbildning och sambedömning är det viktigt att utrymme även ges för detta i intervallens utformning.

När det gäller fördelningen av timmar är det av vikt att ta hänsyn till att system med ämneslärare är vanligt förekommande även i låg- och mellanstadiet och att ett system med klasslärare som undervisar i samtliga ämnen inte är särskilt förekommande utifrån lärarutbildningar, behörigheter och timplanens konstruktion och fördelning av ämnen.

För att kunna möta förslagets intentioner krävs också ett ökat antal legitimerade lärare, särskilt i skolor med stora behov. Detta förutsätter att tillräckliga ekonomiska resurser tillförs huvudmännen, annars riskerar reformen att skapa ytterligare belastning snarare än avlastning i verksamheten.

Det behöver även tydliggöras vad som räknas som undervisningstid och vad som inte gör det. I dag råder det oklarhet kring gränsdragningen mellan undervisning och andra lärarledda aktiviteter, såsom handledning, mentorskap och viss dokumentation. Denna oklarhet skapar ojämlika villkor och kan leda till att lärare i praktiken utför undervisningsnära arbete utan att det beaktas i arbetsbelastningen. Ett nationellt

förtydligande behövs för att säkerställa likvärdighet, minska stress och stödja rektorers möjligheter till rimlig planering.

Stödmaterialet som Skolverket föreslås få i uppdrag att ta fram i samband med implementeringen av en reglering av undervisningsuppdraget kommer vara mycket efterfrågat och behöver vara framtaget i god tid innan eventuell implementering ska vara genomförd.

8.2.4 Förslag om tid för planering och uppföljning av undervisningen

Utredningens förslag: För planering och uppföljning av undervisningen ska det för lärare som undervisar i förskoleklassen, grundskolan, anpassade grundskolan, sameskolan, specialskolan, gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning som huvudregel avsättas tid som minst motsvarar undervisningstiden.

För lärare i årskurs 7–9 i grundskolan, årskurs 8–10 i specialskolan, anpassade gymnasieskolan, och inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande nivå och som anpassad utbildning på gymnasial nivå ska det utöver huvudregeln avsättas ytterligare minst 10 procent av undervisningstiden för planering och uppföljning av undervisningen.

För lärare i gymnasieskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå ska det utöver huvudregeln avsättas ytterligare minst 20 procent av undervisningstiden för planering och uppföljning av undervisningen.

Vid bedömningen av omfattningen av tiden för planering och uppföljning ska hänsyn ska tas till de faktorer som anges i 8.2.2.

Grundskoleförvaltningens synpunkter

Grundskoleförvaltningen anser att det är viktigt att när det gäller planering och uppföljning så behövs hänsyn tas till bland annat behov av gemensam planering, sambedomning, uppföljning och fortbildning där det finns behov av tid avsätts till detta. Att säkra tillräcklig planeringstid är en grundförutsättning för kvalitet och en god arbetsmiljö. Planering och utvärdering av undervisningen är en central del av lärarens uppdrag och sker ofta i samverkan med kollegor, exempelvis inom ämneslag eller arbetslag. Därför är det viktigt att planeringstid ses som både individuell och gemensam och organiseras så att den möjliggör kollegialt lärande och professionell utveckling.

Det är samtidigt avgörande att det sker ett nationellt förtydligande av hur lärares totala arbetstid ska disponeras, inklusive den reglerade tiden och den förtroendeförlagda arbetstiden. Otydligheter i tolkning av arbetstidens fördelning mellan undervisning, planering, dokumentation och övriga uppdrag leder till varierande arbetsbelastning och skapar risk för obalans mellan krav och resurser. Ett tydligt ramverk skulle stödja rektorernas planeringsansvar och bidra till ökad transparens och likvärdighet i arbetsvillkor över landet.

8.2.7 Förslag om minsta tid för planering och uppföljning för lärare i fritidshem

Utredningens förslag: För lärare ska det vid heltidstjänstgöring i fritidshemmet avsättas minst 5 timmar per vecka för planering och uppföljning av undervisningen i fritidshemmet. Vid bedömningen av hur mycket tid som ska avsättas för planering och uppföljning av undervisningen ska hänsyn tas till elevgruppernas storlek, antal lärare i elevgruppen, antal elever i behov av stöd samt andra omständigheter av betydelse för elever eller lärare i fritidshemmet.

Grundskoleförvaltningens synpunkter

En tydlig reglering av minsta planeringstid för fritidspedagoger skapar jämlikhet och stärker yrkesrollen. Det är samtidigt viktigt att fritidshemmets särart beaktas i styrningen, så att planeringstid inte tolkas alltför snävt. Planering i fritidshemmet omfattar inte enbart traditionell lektionsplanering, utan även pedagogiska upplägg för lek, social träning, temaarbeten och värdegrundsstärkande aktiviteter som kräver goda förberedelser. När det gäller personalen i fritidshemmets dubbla roller ser grundskoleförvaltningen att det finns en del utmaningar gällande att tillgodose förslagen om planeringstid, men bedömer att det är rimligt att det finns utrymme för att detta ska kunna dimensioneras av rektor för att fungera i verksamheten.

Det finns också en otydlighet kring när och hur fritidspedagoger får tillgång till planeringstid i praktiken, särskilt i verksamheter med hög grad av samordning mellan skola och fritidshem. För att undvika att planeringstid urholkas i det dagliga schemat krävs ett tydligt uppdrag, organisatoriskt stöd och tillräckliga resurser. Rektorernas uppdrag att säkerställa planeringstid behöver också följas upp systematiskt, exempelvis genom arbetsmiljö- och tidsanvändningsdata.

8.3 Förslag om att förtydliga rektorns ansvar för förskollärares och lärares undervisningsuppdrag

Utredningens förslag: I samtliga läroplaner regleras att rektorn ansvarar för att förskollärare och lärare ska ges förutsättningar för att planera, genomföra och följa upp sin undervisning.

Grundskoleförvaltningens synpunkter

Grundskoleförvaltningen ställer sig positivt till detta, men vill belysa att det bedöms medföra behov av utökade resurser och riskerar i alla fall kortsiktigt att leda till brist på lärare. Det är viktigt att rektorer får rätt stöd och utbildning för att leda en komplex organisation i förändring. För att rektor ska kunna ta ett helhetsansvar för arbetsmiljö, undervisningskvalitet och kompetensförsörjning krävs också att det finns tillräckliga ekonomiska resurser. Utan möjlighet att påverka bemanning, stödresurser och kompetensutvecklingsinsatser riskerar rektorns ledarskap att begränsas till administration snarare än strategisk skolutveckling.

När det gäller rektors ansvar att vid planering bedöma omfattningen av, och fördela tid för, undervisningsuppdraget med beaktande av faktorerna, anser grundskoleförvaltningen att det är synnerligen väsentligt att detta förtydligas.

8.4 Bedömning om att undervisningsuppdraget förutsätter andra viktiga roller och kringfunktioner

Utredningens bedömning: Huvudmännen behöver skapa förutsättningar för rektorer att kunna organisera förskole- och skolenheter utifrån en infrastruktur med nödvändiga kringfunktioner för administrativt, praktiskt och elevsocialt arbete.

Grundskoleförvaltningens synpunkter

Att organisera för administrativa och sociala stödresurser är avgörande för att avlasta lärare. För att detta ska fungera effektivt krävs att huvudmän ges både styrning och resurser för att bygga upp och bibehålla fungerande stödfunktioner, inklusive elevhälsa, administration, IT-stöd och vaktmästeri. Dessa resurser är ofta avgörande för att lärare och rektorer ska kunna fokusera på sina kärnuppdrag. I och med att förslaget ställer krav på att huvudmannen ska skapa förutsättningar för att kunna lösa detta, kommer det krävas dels att typ av arbetsuppgifter som ska hanteras blir identifierade, vilken yrkeskategori som ska hantera dessa uppgifter och hur dessa roller och kringfunktioner ska kunna finansieras och bemannas.

Det är samtidigt viktigt att uppdragen för dessa övriga professioner tydliggörs nationellt, så att ansvarsfördelningen blir klar och likvärdig. I dag råder olika tolkningar av rollerna hos exempelvis skolkurator, skolsköterska och elevassistenter, vilket riskerar att skapa otydlighet i arbetsfördelning och organisatoriska gränsdragningar. En nationell vägledning kan bidra till ökad tydlighet, effektivitet och arbetsmiljömässig hållbarhet inom hela skolan.

8.5 Huvudmän och rektorer ska ges stöd i att skapa förutsättningar för undervisningsuppdraget

Utredningens förslag: Skolverket ska ges i uppdrag att ta fram stödmaterial som kan ge såväl stöd som inspiration i arbetet med att planera och organisera för förskollärares och lärares undervisningsuppdrag, samt för organisation av viktiga kringfunktioner för förskolans och skolans större uppdrag.

Grundskoleförvaltningens synpunkter

Grundskoleförvaltningen ställer sig positiv till detta förslag, men att det är viktigt att materialet är lättillgängligt och anpassat efter verksamhetens behov. Inte minst gäller detta en vidareutveckling av det stödmaterial som Skolverket har idag för att vägleda huvudmän och rektorer i att organisera ändamålsenliga infrastrukturer med administrativa, praktiska och elevsociala kringfunktioner på sina respektive enheter för att kunna ge lärare förutsättningar att fokusera på undervisningsuppdraget.

8.6 Bedömning om att förtydliga huvudmannens ansvar för att skapa förutsättningar för rektorn

Utredningens bedömning: Det bör övervägas att i skollagen förtydliga huvudmannens ansvar att ge rektorn förutsättningar för att leda och samordna det pedagogiska arbetet. Det bör också övervägas att förtydliga huvudmannens ansvar för

att ge rektorn förutsättningar att fördela resurser och ansvarsområden inom ramen för sin enhets inre organisation med särskilt fokus på undervisningsuppdraget.

Grundskoleförvaltningens synpunkter

Grundskoleförvaltningen ställer positiv till utredningens bedömning att det finns behov av att tydliggöra huvudmannens ansvar för att skapa förutsättningar för rektors pedagogiska ledarskap och styrning av den inre organisationen men anledning av den reglering av lärares tid som föreslås. Det bör också uppmärksammas att den pågående utredningen om ”Bättre förutsättningar för rektorer i skolväsendet” beaktas i detta arbete.

Del 9

9 Uppföljning och utvärdering av utredningens förslag

Utredningens förslag: Omfattningen av förskollärares och lärares undervisningsuppdrag regleras och ska därför följas upp och utvärderas. De regellättnader som utredningen föreslår och som också syftar till att freda tid för arbetet med undervisningen bör inkluderas. En lämplig myndighet, till exempel Statens skolverk, ska ansvara för uppföljning och utvärdering.

Grundskoleförvaltningens synpunkter

Grundskoleförvaltningen ställer sig positiv till detta. Uppföljningen bör inkludera arbetsmiljödata för att säkerställa att reformerna får önskad effekt. Det finns också behov av att följa upp hur tillgången till behöriga lärare påverkas över tid samt hur ansvarsfördelningen mellan professioner fungerar i praktiken.

Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Utredningens förslag: Ändringarna i diskrimineringslagen och skollagen ska träda i kraft den 1 juli 2027. Ändringarna i läroplanerna för förskolan, grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan och vuxenutbildningen ska träda i kraft den 1 juli 2027. Förordningen om omfattningen av tiden för lärares och förskollärares undervisningsuppdrag ska träda i kraft den 1 juli 2027.

Utredningens bedömning: Det finns inte något behov av övergångsbestämmelser.

Grundskoleförvaltningens synpunkter

Grundskoleförvaltningen bedömer att det är en ganska kort tidsrymd och att hänsyn måste tas till inverkan av andra remissförslag som kommer innebära ett omfattande reformarbete i flera delar av styrkedjan de kommande åren. Förslagen riskerar också att leda till lärarbrist i alla fall i ett kortare perspektiv. Det är önskvärt om stödmaterial och liknande kan tas fram i god tid innan förändringarna börjar att gälla, så att huvudmannen kan genomföra informations- och implementeringsinsatser. Det kommer också ställa stora krav på huvudmännen så det kommer också medföra ett ökat behov för huvudmännens stödsatser vid införandet. Anpassningar i styrning och

resurstilldelning kommer att vara avgörande för att intentionerna i utredningen ska kunna realiseras i praktiken.

Övriga synpunkter

Om förslagen beslutas är det av stor vikt att vid framtagande av nya rutiner, ska dubbel- och överdokumentation undvikas.

När det gäller kostnader för genomförande har utredningen beräknat totala kostnaderna för införande av förslagen enligt nedan.

Tabell 11.7 Sammanställning av kostnader till följd av utredningens förslag

(mnkr)

Förslag	2026	2027	2028	2029	2030
Huvudmännens kostnad för tid för undervisningen					
Grundskolan 1–6*		506	1 011	1 011	1 011
Grundskolan 7–9		329	658	658	658
Gymnasieskolan		400	800	800	800
Komvux		47,5	95	95	95
Totalt		1 283	2 565	2 565	2 565
Övriga kostnader					
Statens skolverk	0,5	0,5			
Utvärdering**		1	1	2	
Totalt	0,5	1 284,5	2 566	2 567	2 565

* Inklusive Sameskolan

** Utredningen har gjort bedömningen att en utvärderingsstudie påbörjas ett år efter att förordningen om reglering av lärares undervisningstid träder i kraft och slutförs under kalenderåret därefter.

Figur 1 (sidan 532) kostnaderna för införande av förslagen från 2026 till 2030

När det gäller utredningens beräkning av kostnader för införandet av förslagen, bedöms det motsvara följande för skolor i Malmö (både kommunala och friskolor):

Grundskolan 1–6

- 2027: 17.71 mnkr
- 2028: 35.39 mnkr
- 2029: 35,39 mnkr
- 2030: 35.39 mnkr

Årskurs 7–9

- 2027: 11.52 mnkr
- 2028: 23.03 mnkr
- 2029: 23,03 mnkr
- 2030: 23.03 mnkr

Detta gäller utifrån en beräkning att Malmö stad motsvarar 3,5 % av Sveriges befolkningsunderlag och att kostnaderna fördelas rakt av befolkningsmässigt. Faktorer som kommer påverka enligt förslagen är som tidigare nämnts:

- elevgruppernas storlek,
- antalet elever som läraren regelbundet möter i undervisningen,
- antal elever i behov av särskilt stöd, samt
- ...andra omständigheter av betydelse för elever eller lärare.

Grundskoleförvaltningen anser att om förslagen ska kunna genomföras finns det behov av finansiering enligt proportionalitetsprincipen¹ vilket också föreslås i remissen och att det är av stor vikt att uppföljning av kostnaderna görs årligen.

Ansvariga

Peter Lindberg Förvaltningschef

¹ Enligt regeringsformen bör en inskränkning i den kommunala självstyrelsen inte gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som har föranlett inskränkningen 14 kap. 3 § regeringsformen (se sidan 512 i remissen).